

Door het Dal van de Mosbeek bij Vasse, Overijssel

Door het land van Sien, Frans en Bels

Herman Finkers maakte grappen over Tante Sien. Dat ze een stoere boerenvrouw was die niet veel van de wereld had gezien. Maar als het Dal van de Mosbeek je wereld is - met een klaterend beekje, oevers vol bloemen, bossen vol spechten en zelfs bloeiende hei - waarom zou je dan ver reizen?

Start: Bistro Tante Sien, Denekamperweg 210, 7661 RM Vasse, www.tantesien.nl

Afstand: 18,5 km

Lijn/cirkel: Cirkel (3 geknoopte lussen)

Navigatie: De route is uitgezet via de knooppunten van wandelnetwerk Twente (nummers/pijlen in verschillende kleuren)

Horeca: Vasse (Bistro Tante Sien, Denekamperweg 210 www.tantesien.nl), Mander (Watermolen Bels, Bergweg 9, Mander, www.watermolenbels.nl).

OV: Dichtstbijzijnde bushalte is R.K Kerk in Vasse (bus 64 vanuit Almelo), 2 min. lopen naar startpunt.

P: Gratis om de hoek bij Tante Sien, de startplaats.

Kinderroute: In infocentrum IJs & Es (Bezoekerscentrum Dal van de Mosbeek, Strabergweg 8, Mander) liggen gratis routes, ook kinderroutes, onder andere langs de molens Frans en Bels.

Deze wandeling komt uit de ANWB wandelgids | 52 wandelroutes in Nederland.

DE ROUTE IN HET KORT

De route Door het Dal van de Mosbeek bestaat uit drie lussen: een lus om de Mander Esch met watermolens Bels en Frans; een lus naar de Mandercirkels en een lus om Paardenlenkte. Het koppelknooppunt is **D54**. Startpunt is bij Tante Sien, tapperij (nu ook hotel) sinds 1881. Alternatief startpunt: infocentrum IJs & Es. Eind mei/begin juni grote kans op bloeiende orchideeën! Dit kom je onderweg tegen.

ROUTEBESCHRIJVING

A t/m Z verwijst naar je locatie op de route. Zie de ANWB-wandelgids.

[1] t/m [100] verwijst naar een 'weetje' onderaan de routebeschrijving.

LA = linksaf; RA = rechtsaf; RD = rechtdoor; ri = richting; kp = knooppunt

A/START = Bij informatiebord/D74 naast tante Sien [1]. Ga RD, Hooidijk (pijl ontbreekt). Eerste LA, Zusterspádke, ri 't Kruudhöfke. Op klinkerweg LA (paars/groen), om pleintje heen en einde RA, paars/groen. Bij D73 RD. Eerste RA, breed zandpad. Bij D77 LA, groen.

B = Bij D52 RA, rood, langs **de Mosbeek [2]**. Bij D51 RD, rood, langs **Infocentrum IJs & Es [3]**. Even voorbij IJs & Es, bij infobord, LA klinkerpaadje over erf van de **Molen van Bels [4]**.

C = Bij D53 (achterzijde molen) ga schuin rechts richting **de molen van Frans [5]**, rood (heen en weertje). Bij D67 RD. Keer terug richting molen van Bels via D67 ri D53. Even vóór D53 RA ri Tubbergen, over de **Mander Esch [6]**.

D = Bij D54 LA en na 20 m RA, oranje. Bij houten hek (links) LA, oranje, het dal van de Mosbeek in. Langs Kommiezenhut (schuilhut voor douanebeambten om smokkelaars te betrappen) en over de **Galgenberg [7]**, oranje. Het pad voert tussen jeneverbesstruiken door, buigt licht naar links met aan rechterhand zandafgraving. Het pad slingert tussen eiken en berken door, over de **Manderheide [8]**.

LET OP: op splitsing met aan rechterhand Manderveld/hek: sla RA door draaihekje en volg afrastering Manderveld. Het Manderveld is de vindplaats van de **Man van Mander [9]**

Na circa 500 m weer een draaihekje door en je komt uit op de weg (Uelserweg).

E = Steek RD Uelserweg over, vaag paadje door bos. Na 250 m, bij de rand van de hei sla RA en volg paadje tegen de klok in rond deze **cirkel van hei [10]**. Halverwege de cirkel, waar pad RA slaat: stap de cirkel op en vervolg richting. Ben je bijna rond, sla dan bij routepaaltje RA, volg geel. Eind pad hekje door en LA, geel. Je komt weer uit op de Uelserweg.

F = Steek de Uelserweg over, dan LA en na 50 m RA, bomenlaan. Eind bomenlaan LA. Bij D49 RD, geel. Pad buigt scherp rechtsom. Einde pad LA, Drieschichtsweg (van netwerk af). Einde, bij P64328/001, RA en na ruim 150 m ben je terug bij D54.

G = Bij D54 LA, blauw. Na ruim 1 km, bij D55 (nummer ontbreekt) LA en volg blauw naar E39 (einde pad op T-splitsing RA). Buig mee rechtsom, langs/over Hügélgräberheide. Na circa 1 km kom je bij E39 (met 60 m hiervóór, aan rechterhand, de bron van de Mosbeek met **orchideeënweitje [11]**). Bij E39 LA, Springendal in. Bij E66 RA, hekje door, langs **Paardenslenkte [12]**.

H = Einde bospaadje, bij E64 RA, rood. Langs linkerzijde akker. Bij D85 RA, rood. In bocht RD, volg rood terug naar D55. Bij D55 RD blauw. Bij D54 RD blauw, de es over. Je komt weer uit bij D53. Hier schuin links het erf van Bels over naar de klinkerweg. Sla LA, dfe klinkerweg op (rechts ligt IJs & Es).

I = Eind klinkerweg RA, Oosteriksweg. Volg rood/blauw, op splitsing links aanhouden. Volg D83 RA, D78 RD, D69 RD, D80 RA. Einde kerkenpad LA. Tweede afslag LA, Kloosterhof. Houd links aan langs begraafplaats, Zusterspádke. Einde RA, Hooijdijk. Einde Hooijdijk, overzijde weg, ligt Tante Sien.

[1] Startpunt Tante Sien | De wortels van Sien gaan terug tot 1700, toen de familie Wermelink hier een boerentapperij begon. In 1912 zwaaide Gesina er de scepter. Zij werd door neefje Jopie 'Tante Sien' genoemd. Jopie werkte in de tapperij, zodat het al gauw Tante Sien werd bij boeren en buitenlui. En bij Herman Finkers, waarover later meer.

[2] Het Mosbeekje | Het iele stroompje links van de weg is hier nog zeker geen 'powerbeek'. Pas verderop, bij de molens van Bels en Frans, laat de Mosbeek haar krachten zien. Ze ontspringt op de stuwwal van Ootmarsum en wordt onderweg gevoed door water dat uit tal van bronnen sijpelt. Door de lemen bodem (slecht doorlatend) staat het grondwater in de wijde omgeving soms dicht aan het oppervlak.

[3] Infocentrum IJs & Es | Geen lik-ijs, maar ijstijd-ijs. Daarover gaat het onder andere in het onbemande bezoekerscentrum van Landschap Overijssel. Tijdlijnen, infopanelen en filmpjes illustreren het verhaal over de ontstaansgeschiedenis van het Dal van de Mosbeek. Voor de slagroom op het ijs moet je naar de buurman aan de overkant.

[4] De molen van Bels ... | ... draait al sinds 1725. Van oorsprong is het een papiermolen. Oude lompen werden fijngestampt in bakken water. Eerst moest de stof schoon, daarna werd de vezelpap tot papier verwerkt, dat vervolgens op zolder werd gedroogd. In 1860 werd de papiermolen omgebouwd tot korenmolen. Iedere derde zondag van de maand wordt er gemalen.

[5] De molen van Frans ... | ... is het 14 jaar jongere broertje van Bels. In 1870 mocht boer Frans de molen kopen als hij beloofde honderd jaar lang geen papier te maken. Dus verbouwde Frans de molen tot korenmolen en breidde hem uit met een bakkerij. Zijn kleinzoon en opvolger was al net zo inventief. Hij liet een slijpsteen, een cirkelzaag, een gierpomp, een dorsmachine, een deegmachine en de wasmachine van zijn vrouw op de molen draaien - zo gaat het verhaal.

[6] Mander Esch | Waarschijnlijk staat het landschap zo bol doordat er eeuwenlang plaggen zijn opgestapeld. Een es heet zo'n opbollende akker. En wie daar alles over wil weten, keert terug naar IJs & Es.

[7] Galgenberg | Je kunt nu even languit op het bankje, een slok nemen, een energiereep eten. Maar hoe anders was dit vroeger: tot begin 1800 werden op deze plek criminelen opgehangen. De top is 70 meter hoog, dus goed zichtbaar voor iedereen. Aan de voet van de Galgenberg lagen toen nog uitgestrekte heidevelden, de Manderheide.

[8] Manderheide 2.0 | Het pad slingert tussen eiken en berken. Het oogt wat dor en rommelig. In geen velden of wegen lijkt dit op de blakende hei van weleer, al is dat wel wat beheerders willen. Gezonde hei, met struwelen van jeneverbes en beschutte open plekken, waar hagedissen en heideblauwtjes kunnen zonnen en schuilen. Een fijne plek ook voor het vliegend hert, de grootste kever van Europa met opvallend grote griezelskaken.

[9] De Man van Mander | De roffel van een specht, op een wel erg holle boom. In dit gebied met grafvelden werd rond 1950 het graf van 'De man van Mander' ontdekt, daterend van circa 1500 voor Christus. Uit zijn silhouet bleek dat zijn voeten waren afgehakt. Zo wilden de achterblijvers voorkomen dat hij zou opstaan en de levenden naar het dodenrijk zou meenemen. De angst was groot. Ergens links in het bos lag zijn voetenloze lijf.

[10] Wie rond zaait, zal kunst ogen | Als de wijzers van een reuzenklok schuiven wandelaartjes voort. Langs de rand van een rond heideveld met een doorsnee van 378 meter. Verderop nog zo'n veld. Slim idee van grootgrondbezitter Jannink: wie rond zaait, heeft geen loze hoeken en kan optimaal oogsten. Een kunstenaar mocht zich uitleven op de Mandercirkels. Hij bedacht de centrale heuvel met vijftig jeneverbesstruiken. Ze vormen het grootste land artproject van Nederland.

[11] Orchidee, vetblad en vlozegge | Dit orchideeënweitje is een natuurmonument, al lijkt het niet meer dan een nat graslandje. Dat natte komt door de Mosbeek. En het bijzondere zit 'm vooral in de duizenden orchideeën en vele stroomdalplanten die hier groeien. Je vindt er koekoeksbloem, klokjesgentiaan, parnassia, vlozegge en zelfs vetblad, een zeldzame vleeseter. De vlozegge bloeit in mei met een 2 centimeter lange aar, die mannelijke en vrouwelijke bloemen heeft. Kafjes en urntjes. Raak je ze aan, dan springen de rijpe vruchten weg. Net vlooien.

[12] Paardensmokkel | Het verhaal gaat dat over deze strook paarden werden gesmokkeld. Op beter, in deze strook hei: via de ondiepe slenkte (geul), waarin vroeger een stroompje liep.

Tot slot

Nog nooit van Tante Sien gehoord? Dit zegt Herman Finkers over Sien:

Tante Sien

Een stoere boerenvrouw, dat is mijn tante Sien

Die heeft in haar leven niet zo veel gezien

Geboren in Vasse en altijd daar gewoond

Geen enkel ander dorp heeft zich ooit aan haar vertoond

Haar hele leven heeft mijn tante Vasse slechts gezien

Vasse ligt in Nederland, dat weet u wel misschien
Het lag in de oorlog in het Duitse Rijk
En na de oorlog weer in ons koninkrijk
Dus dankzij de oorlog heeft mijn tante Sien
In haar leven toch nog iets van de wereld gezien

PS | De nummers in de track geven de kilometers aan. De letters uit de routebeschrijving ontbreken in de track. Zie hiervoor het kaartje in genoemde ANWB-gids.

Routes en teksten: Nanda Raaphorst, www.nandaraaphorst.nl,
nraaphorst1961@gmail.com